3

Projecte de recerca: Cerro del Villar (Màlaga)

Laboratori d'Arqueologia de la UPF.

"Una colònia fenícia al sud de la península Ibèrica, segles VIII-VI a.C."

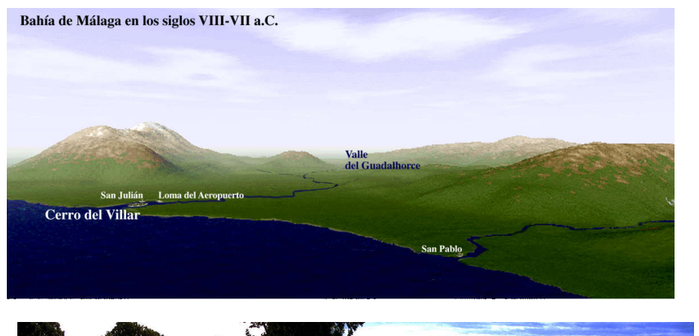

Paisatge del jaciment a la vora del riu Guadalhorce

Els fenicis a Màlaga

La desembocadura del riu Guadalhorce va ser el lloc triat pels fenicis per fundar una de les seves colònies més antigues de tota la mediterrània Occidental. Les excavacions que realitza el Laboratori d'Arqueologia de la UPF en aquest jaciment, han posat al descobert conjunts de cases, carrers, embarcadors, magatzems, zones de mercat, tallers metal·lúrgics i terrisseries d'un indret que va ser, sense dubte, un dels principals i més grans establiments fenicis de la Mediterrània.

Els fenicis s'hi van establir al segle VIII a.C., un lloc que avui en dia els seus antics habitants ja no reconeixerien: era una illa envoltada pels dos braços del riu, molt més propera a la costa i situada en un paratge d'aiguamolls.

Aquí els fenicis van trobar bones terres per cultivar, pastures per a la ramaderia, recursos marins abundants, argiles per elaborar les seves vaixelles, però sobretot un lloc idoni per comerciar amb les comunitats indígenes de línterior del territori i els seus veíns mediterranis -fenicis, grecs i etruscs. El Cerro del Villar, emplanat a l'extrem més occidental de la badia de Màlaga, és un pas obligat en les rutes marítimes que uneixen els dos extrems de la Mediterrània, i se situa a la sortida portuària d'un vell camí que comunicava la costa amb les riques àrees tartèssiques de l'interior.

Les excavacions

A.) Un centre productor de ceràmiques

A la zona nord del jaciment s'han trobat forns per coure ceràmiques construı•ts en adob i gran quantitat de vasos, sobretot àmfores. Des d'un inici, els fenicis occidentals van elaborar les seves pròpies ceràmiques i van fabricar envasos per comercialitzar productes agrícoles i les seves famoses conserves de peix. Aquests forns són, hores d'ara, el testimoni més antic d'aquest tipus d'instal·lacions a la Península Ibèrica.

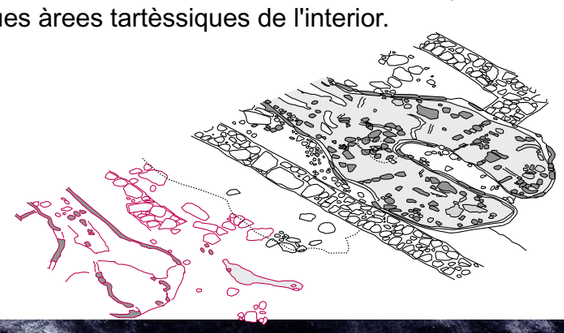

Forns de cerˆmica, excavaci—, planta i reconstrucci—

B.) Un àrea de mercat

A més dels terrissaires, d'altres artesans com ferrers i bronzistes es van instal·lar al Cerro del Villar, però van ser segurament els mercaders els habitants principals de la colònia. A la zona central del jaciment, a la vora del riu, s'ha descobert un espectacular conjunt d'edificis en què trobem grans habitacions utilitzades probablement com magatzems i petits recintes, alguns d'ells ferreries. Un carrer porticat, amb petits tallers i botigues, limitava pel nord l'edifici. Aquí, hem trobat instruments i deixalles relacionats amb la producció de metall -ferro i bronze-, àmfores i d'altres grans contenidors i pesos que ens parlen de la importància de l'activitat comercial a la colònia.

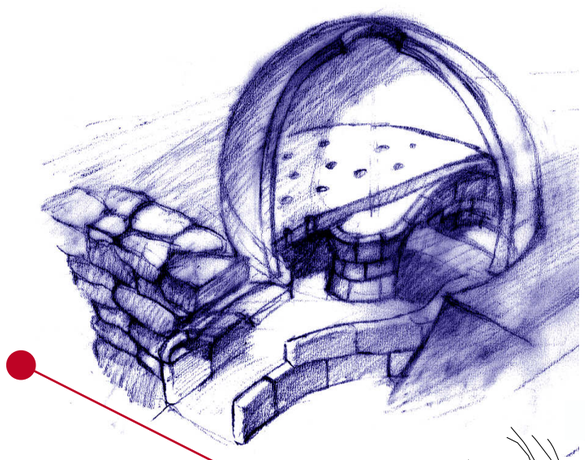

Sector de les cases i de l' embarcador

C.) El barri residencial i l'embarcador

Al costat d'una petita entrada del riu, utilitzada com a embarcador a època fen'cia, es van edificar un conjunt de cases organitzades a l'entorn d'espais oberts -carrers i petites places; una escala permetia l'accés d'aquestes cases a la mateixa vora del riu. A l'interior de les cases, trobem hams, molins, restes d'aliments i vasos que ens parlen de com era la vida domèstica en aquestes colònies fenícies. Sabem, per exemple, que els habitants del Cerro del Villar tenien una dieta molt variada: entre els seus aliments destaquen els cereals -blat i ordi-, l'ametlla, el raïm, el peix -sardina, tonyina, llobarro...-, els musclos i garotes i la carn -de boví, cabra, ovella i porc.

D.) Una terrisseria del segle VI a.C.

A la zona central del jaciment les excavacions han permés descobrir un taller del segle VI a.C. dedicat a la producció de ceràmica. Gràcies a les estructures, eines i productes trobats hem pogut conèixer com s'organitzava la producció de ceràmica en aquestes colònies.

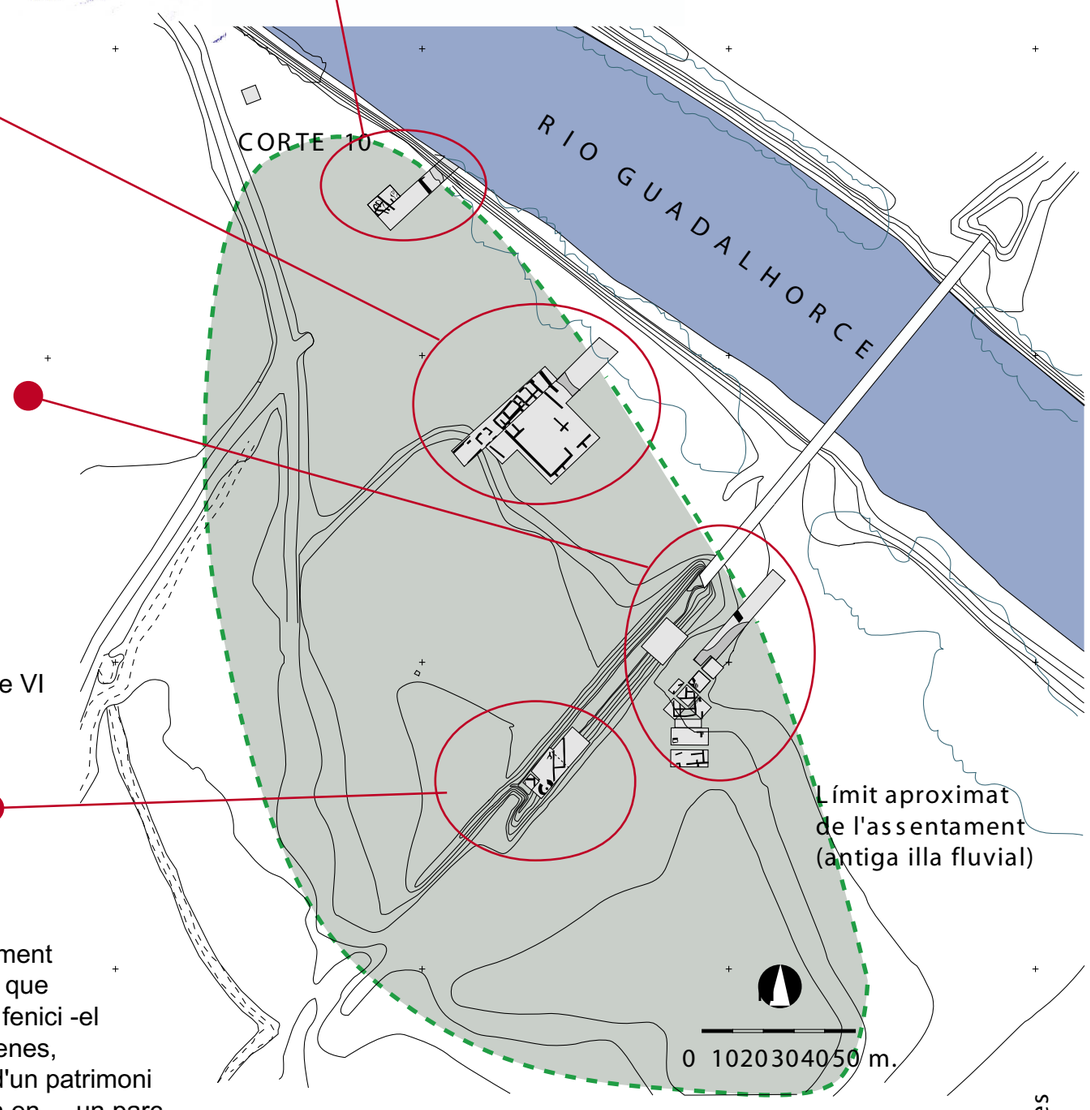

Disseny: P. Báscones

Objetius del projecte i plans de futur

El Cerro del Villar és una de les poques colònies fenícies que ens ha arribat pràcticament intacta. Aquesta singularitat atorga un valor afegit a la importància històrica del lloc, ja que ofereix una oportunitat œnica tant per a la recerca dÕaspectes poc coneguts del món fenici -el paisatge històric i les pràctiques econòmiques, les relacions amb les poblacions indígenes, l'organització interna i la trama urbana del nucli...-, com per a la conservació i difusió d'un patrimoni excepcional. És per això, que la Junta de Andalucía ha decidit enguany convertir-lo un en un parc arqueològic que ofereixi a tots la possibilitat de conèixer i visitar un dels principals centres fenicis de tota la Mediterrània.

Fitxa tècnica del projecte:

Títol: "La colonia fenícia del Cerro del Villar y su interacción con el hinterland"
Direcció: Maria Eugènia Aubet Semmler
Inici: 1986
Campanyes d'excavació: 1987, 1989, 1991, 1995 i 1998
Principal entitat finançadora: Consejería de Cultura de la Junta de Andalucía
El jaciment del Cerro del Villar ha estat declarat Bé d'Interès Cultural

Excavacions de la campanya del 98

Laboratori d'Arqueologia
C/ Trias Fargas 25-27,
Despatx 249. Edifici Jaume I
Universitat Pompeu Fabra
08005 Barcelona.
Telf.: 93 5422695
Fax: 93 5421620